

Tõstamaa Gümled

Nr. 7 (216) / november 2015

Tõstamaa valla ajaleht

Swedbank paigaldas Tõstamaale uue sularahaautomaadi

Swedbank asendas seni Tõstamaal käinud pangabussi teenuse uue sularahaautomaadiga. Tõstamaa sularahaautomaadi leiab Tõstamaa päästekomando hoone juurest (Pärnu mnt 2a) ning sellele automaadile on klientidel ööpäevaringselt ligipääs.

*Jaanivalgusest jõuludeks
jäänud on küünlajagu....*

Tõstamaa valla EAKATE JÕULUPIDU
toimub 12. detsembril algusega kell 12
Tõstamaa rahvamajas.

Külalisi siit ja sealt.

Palume eelregistreerimist telefonidel 449 6180 või
449 6256, kaugelt nurga rahvas andku teada,
kas buss kuhugi oodatud.

JUHTKIRI

□ Sügis on toonud kaasa tormid, pimeduse, masenduse ja oelusvõitluse. Nüüd oleme siis niikaugel, et kahest Eestist on vähe, teeme kolmanda. Saan aru, et üks neist on Tallinn ja teine siis ülejäänud võsa, aga kuhu rajame kolmanda?

Kas mitte Tallinna pärast ei peetud lahinguid jahedas uisuhallis. Seljataie sülg sai tänane valitsus ja miks ka mitte igüks meist, kes keskkubisse ei kuu- lu. Kui kogu ürituse oleks naabersuurrahva keelde tõlkinud ja samas silmad sulgenud, ei oleks uskunud, et selline propaganda pidu toimub minu väikeses riigis. Mis see siis nüüd on? Nagu oleks sajandi tagasi astunud.

Ehtne klounaad, mida edastab pealinna telekanal, internet ja mida ikkagi vaatan. Pisuke lootusekiir tuleviku osas hoiab silmi ekraanil. Sinisilmi. Vahepeal hakkab nii piinlik ja häbi, et pean minema õue tormituultesse puhastuma. Ei kasvatust, ei lastetuba, ei südame- tunnustust, ei isamaalisust. Ju siis selliseid seadustest väljas juhte nende valijad väärivadki. Rikkad tallinnlased maksavad selle poliitlõbu protestimata kinni ja kui hästi läheb, kutsutakse veel teinekord saunagi.

Kahjuks on poliitparteid oma sisemiste vastuolude ja üksuste materdamisega nii hõivatud, et unustavad hoopiski ära selle kõige tähtsama. Kas tuleb meelde, kallid poliitikud? Ei, need pole hüved sulle, mulle, talle ning fanaatiline võimuihalus.

Poliitik on ellu kutsutud rahva teenimisele, mitte sega- mini ajada raha teenimisega! Otsige oma rahvas nendest paljudest eestidest vaid üles!

Ülle Tamm,
toimetaja

VALLAVOLIKOGU TEATED
Tõstamaa Vallavolikogu istungil 30. oktoobril 2015. a osalesid kõik volikogu liikmed.

□ Kinnitati Tõstamaa valla eelarvestrateegia aastani 2019.

Eelarvestrateegias esitatakse valla majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks. Eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud.

Eeldatavad põhitegevuse kulud.

Investeeringutegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eeldatav finantseerimisegevuse maht ning likviidsete varade muutus. Informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike mak-

sude ja maamaksu muudatustest.

Ülevaade valla ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Põhitegevuse tulemi eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi iga aasta lõpu seisuga. Tegelik netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus.

Muu valla finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon.

Eelarvestrateegia on avalikustatud elektroonilises Riigi Teatajas ja valla kodulehel www.tostamaa.ee.

□ Anti vallavalitsusele luba arvelduskrediidi taotlemiseks järgmisel aastal samas ulatuses,

kui eelmiselgi aastal. Arvelduskrediiti kasutatakse juhul, kui eelarve laekumised ei ole toimunud õigeaegselt.

Kuulati vallavanema Toomas Rõhu infot plaanis ja töös olevatest projektidest:

- ▶ vallateede korrastamine 15 000 €;
- ▶ Tõhela rahvamaja ja kirik 10 000 €;
- ▶ kooli rõdu remont 10 000 €;
- ▶ lasteaia saali remont 25 000 €.

Vajalik summa investeerinteks oleks 60 000 €.

Arutati investeeringute rahastamise võimalusi ja anti vallavalitsusele luba vajadusel laenu taotlemiseks.

□ Kuulati vallavolikogu alalise kultuurikomisjoni esimehe Anu Randmaa ja hariduskomisjoni esimehe Urmas Reinfeldti ettepanekuid arengukava täpsustamiseks.

Eve Sahtel,
vallasekretär

Tõstamaal saab õppida maaturismikorraldust

□ Tõstamaa Keskkooli õppekava programmis on õpesuunana turismiõpe. Senini on edukat koostööd tehtud Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžiga ning noored on saanud juba üle kümne aasta turismi- ja majandusalast haridust.

Sel õppeaastal on valikkursus saanud uue nime – maaturismikorraldus ning põhirõhk liikunud rohkem piirkondlikule turismimajandusele ja kohalikele ettevõtetele.

Õppekava kuraatoriks on Raili Mengel organisatsioonist MTÜ Maaturism. Tema eestvedamisel on õppesse kaasatud

turismi asjatundjaid üle Eesti ning jätkuvalt kestab koostöö ka Pärnu Kolledži õppejõududega.

Maaturismikorralduse kursuse läbivad gümnasistid saavad teadmisi majandusest ja ettevõtlusest, klienditeenindusest, asjaajamisest, turismimajandusest, turismigeograafiast, maaturismi korraldusest ning toitlustuskorraldusest. Selgeks saab ka giiditöö.

Olulise osa õppe mahust moodustavad õppekäigid, millede ülesandeks on teoreetiliste ja praktiliste kogemuste ühildamine ning parimate

praktikute kogemustest õppimine.

Õppe üldiseks eesmärgiks on eelkõige side turimi- ja majandusvaldkonna ettevõtetega, et õppida tundma majanduses toimuvaid protsesse, majandusseadusi, orienteerumist ärimaailmas ja ettevõtluses, aitamaks õpilastel mõista turismimajanduse tähtsust, ettevõtluse rolli globaalmajanduses ja samas ka vastutust piirkondlike probleemide lahendamisel ning väärtustada hariduse tähtsust töökohal ja elukestvas õppes.

Toomas Mitt

TOIMETUS

Toimetaja: Ülle Tamm tel 505 5340,
kõljendaja: Pille Paalam

Internet: www.tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Teeristi pood, Tõhela raamatukogu,
Pootsi pood, Tõstamaa bensiniijaam.

Trükikoda: Hansaprint

Tiraaž: 425 tk

Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Helmi Laine 100

5. novembril tähistas **Helmi Laine** sajandat sünnipäeva. Et, Helmi elab juba mitu aastat Pootsi hooldekodus, toimus pidulik juubeldamine seelses saalis. Sugulase Elfi ja hooldekodu kokkade abiga oli kaetud uhke pidulaud. Kohal olid lähimad sõbrad, kunagised naabrid, sugulased ja valla esindajad.

Tagasihoidlik Helmi vaatas kogu seda sebi- mist suuri sõnu tegemata. "Ega iga päev saa sajandi vanuse inimesega klaase kokku lüüa", teatas vallavanem ja kõlistas Helmiga klaase. Pidulauda kaunistasid suured ja maitsvad tordid ning lilled, lilled, lilled.

Palju tervist soovivad ka Tõstamaa Tuuled.

DETAILPLANEERINGUD

▣ Kardoni kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Tõstamaa Vallavalitsus 27.10.2015 korraldusega nr 460 kehtestas Kastna küla Kardoni kinnistu detailplaneeringu. Planeeringuga on kavandatud kinnistu jagamine kaheks maaüksuseks, millest üks (ca 2 ha) on kavandatud elamumaaks ja teine (ca 2,9 ha) jääb maatulundusmaaks.

Elamumaale on kavandatud rajada kuni 60 m² suuruse ehitusaluse pindalaga ja kuni 7 m kõrge elamu. Lisaks on lubatud rajada selle juurde kuni 5 m kõrge ja kuni 60 m² suuruse ehitusaluse pinnaga kõrvalhoone. Tõstamaa valla üldplaneeringu kohaselt asuvad planeeritud hooned reserveeritud elamumaal.

Planeeringuga ei kaasne olulist majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist ega keskkonnamõju.

Lapsed said sooja ja ilusa saali

Suve lõpupoole käisid hoogsad remonditööd lasteaia kõige tagumises osas, kus tehti korda saal ja kaks kabinetti koos koridoriosaga.

Sealsed ruumid olid seni kaasajastamata ning talvekuudel väga külmad. Välisseinad vajasisid hädasti soojustamist ning vanad aknad ja radiaatorid väljavahetamist.

Siseruumides said laed ja seinad uue värvikuue ning asendati põrandakatted. Saali parkettpõrand sai lihvimise ja lakkimisega niivõrd hea uuenduskuuri, et näebki nüüd välja nagu uus.

Sisekujundaja Hedda Peet aitas meil ruumidele valida sobilikud värvilahendused ja kokkusobivad kardinakangad.

Välissein sai ergas päikesekollane.

Saali seinale maalis kunstnik Ave Teeääre kauni puu võra. Seal on kasutatud magnetvärvi,

nii et lapsed saavad puule kinnitada kas aastaegadele või tähtpäevadele sobilikke kaunistusi. Uued lavakardinad ja värvilised valgustid lisavad samuti saalile

rõõmsamat ilmet.

Saalis toimuvad laste muusika- ja liikumistunnid ning mitmesugused üritused. Remonditud ruumid on nüüd palju kaunimad ja soojemad ning lastele kindlasti palju hubasemad.

Remonttööd teostas OÜ Stono-Ehitus ning töodel hoidis silma peal valla ehitusnõunik Ain Birk.

Ehitustöödeks sai vallavalitsus toetust regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist, millele lisandus valla poolne omafinantseering.

Oleme väga rahul, et lastele vajalikud arengu- ja õpitingimused on oluliselt paranenud.

Anu Peterson,
abivallavanem

Ei saa ilma projektideta...

Tänases Eestis, sh ka Tõstamaal, jääks palju asju tegemata, kui poleks kuskil rahaandjaid, kellelt aegajalt projektitoetust saada ja siis selle abil kohalikku eluolu paremaks muuta.

Üks tore toetaja on Tõstamaa vallale olnud Kultuuriministerium, kes vahendas „Euroopa Majanduspiirkonna 2009 – 2014 programmi „Mõisakoolid – säilitamine läbi kasutamise“ arendustoetust ning mille raames on peagi lõppemas vallavalitsuse projekt „Tõstamaa mõisakooli arendamine atraktiivseks ja mitmekülgseks kogukonna turismi- ja kultuurikeskuseks“. Olen projektist kirjutanud 2014. aasta oktoobris ja selle aasta maikuus. Nüüd annaksin meelsasti teile taaskord aru sellest, mis vahepeal tehtud on.

Lõppenud on kaks koolitust, millest giiditöö koolitus kestis suisa maikuust kuni novembrini ning mille raames tehti vallale tiir peale tutvustades olulisi piirkonna vaatamisväärsusi ja ümbuskonna ajalugu. Eriti meeleolukaks kujunes Vaiste ohvrikivi juures käimine, mille leidmiseks tuli eelnevalt palju tööd teha ja padrikus metsaelukatega hakama saada.

Viimane kursus lõppes 22. novembril. Tegemist oli masinkudumise intensiivkoolitusega, kus nelja õppepäeva jooksul pidid õppurid omandama kõik peamised nipid ja võtted kudumite valmistamiseks. Siinjuures on paslik ka lisada, et projekti raames soetati meile uhiuus kudumismasin, millel hakata Tõstamaale omaseid kapukaid ja muid esemeid tegema.

Suve jooksul on mõisa jõudnud terve hulk esemeid, mis aitavad oluliselt parandada mõisakoolis pakutavaid teenu-seid ja muuta meeleolukamaks kõiki korraldatavaid sündmusi. Rääkimata sellest, et lihtsustavad oluliselt mõisakooli töötajate tegemisi. Nüüd siis loetelu asjadest: kokkupandavad lauad,

Mõisapreilid uutes kleitides uue laua ja klaasidega.

imeilusad klaasid, söögiriistade komplektid, mõisale oma- sed kleidid ja saalis on uhked kardinad. Peagi on kasutusel ka uus kinoesitlustehnika (ekraan, dataprojektor, kõlarid ja blu-ray mängija), ruume kaunistamas uhked sepistatud küünlajalad ja õues kõrgumas tore ürituste telk.

Aasta lõpuks on valmimas veel uhiuus mõisaajalugu käsitlev raamat ja turistide rõõmustamas piirkonda tutvustav külastuskaart. Kohalike aktiivsete käsitöönimestega sõidame 11. detsembril Läti Ligatnesse, kus loodame naabritelt saada inspiratsiooni ja uurida nende kogemusi käsitööturismist.

Reis on oluline osa projekti raames valmivast käsitööturismi arengukavast, mille alusel meie enda käsitööd paremini ja laiemalt avalikkusele tutvustama ja turundama hakata.

Külarahva huvi rahuldamiseks korraldame projektitegevusi tutvustavaid infopäevi detsembrikuu teises pooles, mil igapäev on võimalus mõisakooli tulla ja oma silmaga kaeda, mis on tehtud ja kas asjad on väärt kasutamist. Jälgige reklaami detsembris.

Rõõmsat askeldamist soovides,
Liina Käär,
projektitjuht

Masinkudumiskoolituse õpilased tööhoos.

Giidikoolitusel osalejad külastamas Seliste muuseumituba.

November lasteaias oli üritusterohke

November algas lasteaias helkuripäevaga. Noorsoopolitseinik Ingrid Öispuu käis lastel külas, rääkis helkuri kasutamise vajalikkusest. Rõõm oli kuulda, et lapsed teavad väga hästi, miks ja kuidas helkuri kasutada. Loodan, et kõik õpetussõnad korrati ka kodus üle, sest väljas on tõesti pime ja helkur on väga vajalik meile kõigile.

Novembrisse mahtus ka teatrietendus „Looduse lootus on lapsed“. See oli õpetliku sisuga loodus – ja keskkonnateemaline etendus, kus õpetati lastele, kuidas käituda looduses, kuidas hoida keskkonda, olla loodusäästlik ja kui oluline on sõprus, ausus, abistamine ning üksteisest hoolimine. Kuidas leida seda kaunist meie ümber ja osata näha looduse ilu ja ande.

6. novembril toimus lasteaia värsekelt remonditud saalis isapäevapidu ja saali pidulik avamine. See tore päev algas ühi-

se pudru söömisega rühmades. Öhtune pidu sai igati vahva, isadele lauldi, tantsiti, loeti luuletusi. Isad joonistasid seotud silmadega oma lastest pilte, koos nuputati mõistatustele vastuseid. Pidul lõppes ühise tordi söömisega.

Peol anti lasteaiale üle kaks võimlemismatti, 10 helkurvesti ja suur kott kommidega. Sellise suure kingitused tegid lasteaiale Tõstamaa Jahimeeste Selts ja

toimekad Tehnoküla inimesed, kes augustis toimunud vallapäevade raames, lasteaia heaks raha kogusid. Suur aitäh nendele toredatele inimestele!

Kui mardipäeva tähistasime väikese ühismängimisega lasteaia saalis, siis kadripäeval käisid meil külas Kadrid koolist. Lapsed, kes olid riietatud valgetesse riietesse, olid väga põnevil, kui keegi saali ukse taga laulma hakkas.

Kui Kadrid koos hanega sisse astusid, siis kõik kuulasid ja vaatasid suure uudishimuga, et mis nüüd toimuma hakkab. Kadriema rääkis kadripäeva kommetest ja käis vitsaga lapsi paitamas, et neile head tervist anda. Seejärel küsiti lastelt mõistatust ja siis läks tantsuks. Kadrid koos lastega tantsisid ja laulsid ning kõigil oli väga lõbus. Enne äraminekut viskasid Kadrid pörandale viljateri, mida lapsed kohe kiiresti korjama tõttasid.

Vanarahvakommete kohaselt toovad Kadrid karjaõnne ning seetõttu otsustasime koos lastega minna loomi vaatama. Seekord käisime Tõhelas Andres Kalbachi ja Inga Halme juures piimakarja vaatamas. Laste rõõmuks olid lehmadele lisaks ka koer, kass ja hobune. Aitäh pererahvale, kes meid vastu võttis!

Kaunist jõuluootust soovides,
Kadi Adler,
Tõstamaa lasteaia direktor

Koduteater üllatas jälle

Sättisin 31. oktoobri ilusal sügisõhtul sammud kohaliku kultuurimaja poole. Juba esimene pilk autode hulgal ennustas palju rahvast.

Nii oligi. Saal oli inimesi täis. Vaba istekohta oli raske leida. Õnneks tuli mulle meelde näiteringi kingitus Vokiratta juubeli puhul – igal etendusel on esimene toolirida reserveeritud Vokiratta liikmetele. Palju tänu näiteringile, vaba istekoht täitsa olemas.

Suure rahvakogunemise põhjuseks oli koduteatri järjekordne esietendus – „Atentaat“, mille autoriks Andrus Kivirähk ise.

Näidendi sisu siinkohal lahti kirjutama ei hakka, sest kõikidele tõsihuvilistele on ju sisu niigi teada. Pakun hoopis omapoolse nägemuse osatäitjate soorituse kohta.

Näidendi tegevuse keskmeks on perekond Paul. Perei-

sa kõrtsmik Paul – Enn Martson, peretütar Karoliina – Liina Käär ja pereema proua Paul – Tiina Saar. Enn ja Liina on juba vanad kalad ja nende esinemine saab alati kiitva hinnangu, nii ka nüüd. Tiina Saar pereemana toimetab laval tõelise pere südamemena – parajalt nõudlik, abivalmis ja veenev oma esituses. Tiina areneb igas etenduses positiivses suunas.

Vanapaari moodustasid pr Rumbask – Öie Jaansoo ja Harald Lusikas – Eino Nõmme. Nii tore oli jälgida nende omavahelist kemplemist, sest kõrge sündsusetundega vanaprouat pahandavad härra Lusika labasevõitu väljaütlemised kaaslaste aadressil.

Meesnäitlejate vähesuse tõttu täitsid meeste osi ka naised. Lavastaja Külli Janson kiituseks peab ütleva, et ta oli oskuslikult osad ümber jaganud ja väga täpselt arvestanud naiste võimeid.

Selles rühmas oli pretseden-ditult parim pr Rumbaski poeg Aadam – Teele Tõnissoni esituses. Lausa nauding oli jälgida parajalt paksu poisi krutskeid, keda jätkus igale poole. Teele võiks tõsiselt kaaluda näitleja elukutse omandamist.

Meeldiva ja usutava esituse mängis välja ka Schmidt noor osatäitja Agnes Janson, seda enam, et tegemist oli negatiivse tegelasega.

Ja Lonnist – Moonika Adlerist pole mõtet rääkida. Ta oli nii ehe ja kogu lava täitev kuju, kes kutsus publikus esile sagedasi naerupahvakuid.

Postiülemat Aleksandra Ipsi kehastas veetlev Carmen Maatoa, kelle kena figuuri ja uhkeid tualette oli meeldiv vaadata. Lavastajale kiidusõnad õnnestunud valiku puhul.

Ja Kurat – Eha Kosenkranius oli ikka kuratlikult hea – must ja patutegudele ahvatlev.

Jan Krüllbergi osatäitja noor Karlo Salu täitis suurepäraselt esimese armastaja rolli. Kaasa mängis ka kena välimus.

Maarahvas on alati vaoshoitud vaid aruharva juletakse emotsioonide keset etendust voli anda ja oma suhtumist laval toimuvasse aplausiga toetada. Sellel etendusel toimus see mitu korda toredate laulude puhul. Aplausiga kiitis rahvas hr Pauli ja Kuradi duetti nurmel voogavast rukkist, Aadami jõululaulu, Pauli ja Kuradi laulu saabuvast kevadest. Suur töö on ära tehtud.

Laval on palju inimesi, kes kõik on ohverdanud tunde oma vabast ajast. Kõik on hästi välja tulnud. Kui õnnestuks ka rohkem mehi kaasata, võiks täiesti tõsiselt mõelda Tõstamaa rahvateatri loomisele. Mõtlemine ikka suurelt, sest kodupublik kiidab ja kiitus innustab.

Efeline

Tõstamaa kooli ja vallaesindus külastas sõpruskooli Trondheimis

18. - 22. oktoobrini toimus järjekordne projekt „Happy School“ projektikohtumine Norras. Reisiseltskonna vallapoolsed esindajad olime meie, Helle ja Karin. Koolist osalesid õpetaja Heili ja Galina ning projektijuht Liina.

Norra on tuntud kui rikas põhjamaa, kus on kaunid mäed ja elurõõmus-sportlik rahvas. Külastasime Trondheimi linna ja Tõstamaa kooli sõpruskooli Charlottenlundi. Projektist ja koolist on Liina täpsemalt kirjutanud juba jaanuari lehes, mistõttu meie enam sellele ei keskendu.

Charlottenlundi keskkoolis õpetatakse lisaks tavaprogrammile hästi palju lisaerialasid (kutseõpe), mistõttu on koolihoone ehitatud vastavaks õpetatavatele erialadele ja ainetele. Koolihoone on kaasaegne ja avar, õppeklassid suurte klaasseintega, koridorid olid täis istumiskohti ja paljundusmasinaid. Kõik on tehtud selliselt, et nii õpilastel kui õpetajatel oleks mugav kas õppida või oma tööd teha. Koolimaja söögikohas 4-5 hiigelsuurt mikro-laineahju, lettidel burgerid ja erinevad täidetud saiad, võileivad, ka erinevaid salateid. Sooja toiduna pakuti friikartuleid, pitsat, risotot. Paljud noored võtsid hoolimata koolipoolt pakutavast siiski toidu kodust kaasa, mida soovendasid mikroahjus. See tuli oluliselt soodsam, sest mitte kõik õpilased ei saa koolis tasuta lõunat.

Meie külaskäigu jooksul toimus palju mõnusaid töötubasid, kus saime kohtuda mitmete erialade esinejatega ning arutleda õppetööga seonduvaid rõõme ja muresid.

Eriti meeldis meile kohtumine endise koolidirektori Aage Borrmanniga, kes rääkis

Tõstamaa esindus Charlottenlundi ehitusklassis, vasakult Anne Sophie Hunstad, Helle Vahemäe, Galina Mändla, Heili Timm ja Karin Randmäe.

väga haaravalt oma elust pärast koolidirektori ametist loobumist ja oma valikutest. Kõlama jäi tema mõte, et ära kasuta loengul esinedes slaidiesitlust ja ära näita lasertäpiga oma sõnu. See ei ole huvitav. Joonista ise ettekande käigus värvilisi skeeme ning kirjuta tahvlile mõni oluline märksõna oma jutust. Suhtle ka loengus osalejatega. Loeb see, kui haaravalt esined ja mida räägid.

Lisaks töötubadele külastasime erialade klassiruumi, muuhulgas ehitus-, mehhaanika-, juuksuriklassi, nägime raadiosaadete ja teletöö tegemise ruumi. Peale selle osalesime draamaringi töös, mis oli omaette kogemus. Draamaõpetaja pani meid kõiki tegema just neid harjutusi, mida teevad õpilasedki. Igale harjutusele järgnes arutelu selle kohta, mida õppisime ja kogesime.

Charlottenlundi koolis õpib 1250 õpilast ning lisaks üldisele keskkooliprogrammile on seal eraldi kutseõppeprogramm, mis muudab kooli poolt pakutavad võimalused meie Tõstamaa koolist sootuks erinevaks. Samas on seal aineid, mida õpib väga vähe õpilasi. Näi-

teks vene keelt õppis kaheksa noort. Samas koolis õpetatakse ka erivajadusega noori, igal neist on oma õpetaja ja vajadusel hooldaja.

Kahjuks pole me külastanud uuenenud Pärnu Kutsehariduskeskust, kuid oleme kindlad, et sealne ehitusõpe (müürsepad, üldehitajad, pottsepad, viimistlejad), juuksurõpe või tehnikaope käib sarnaselt Charlottenlundile läbi praktika ja teooria moodsates klassiruumides.

Kokkuvõtvalt on meiepoolt osaletud projektireisi eesmärgiks saada kogemusi norra kolleegidelt, kuidas tekitada noortes õpihuvi ja luua olukord, kus õpilane oleks koolis rahul. Selleks on Norras palju vaeva nähtud kooli füüsilise keskkonna arendamisega ning sealset õpetajad pingutavad palju, et erinevate ainetel õpetamisse mängulisust sisse tuua. Oluline on õpilast oma aimest huvituma panna ja võibolla nii mõnegi „mitte olulise“ aine kasulikkust näidata läbi vilistlaste kogemuste ja tegeliku elu. Eks teeme seda meiega.

**Karin Randmäe,
Helle Vahemäe**

Halli novem

Andrus Kivirähk kirjutas väga tabavalt oma „Rehepapis“, et hommikul oli ilm haruldaset kole. Mina natuke kritiseeriks tema tähelepanekut. Kas saab ilma, mis ongi novembris peamiselt täiesti jõe, enam kuidagi haruldaseks nimetada?

Pigem nimetaksin erakordselt toredaks sellel hallil novembrikuul toimunud Tõstamaa karnevali, mis oma värvikirevuses ja kuumades Okitoki-rütmides rahvale elu sisse tõi. Peo õnnestumise tagasid aga karnevalile tulnud kostüümikangelased, kelle suuremad või väiksemad etteasted üksteisel südameid sulatasid. Eriti hästi sai selle sulatustööga hakkama duo Videvik ja Vikerkaar.

Ülessulanud südamed klopsid üles ja panid puperdama aga Cardy Cabaret tütarlapsed, kelle punased suled, välkuv ihu ja võimas laul haaras publikumi kõrvad ja silmad. Ja need, kellel veel silmad üldse peas olid, unustasid suu lahti Setu Fusioni etteaste peale, kus välkuvat sära ja värvi oli samaväärselt kaba-

bri kuum kadrikarneval rahvamajas

reepreilidega.

Nunnumeetrit aitasid taas-kord lakke tõsta Nuki ja tema printsessist kaaslane, kes laulsid peagi igihaljaks saavat laulu „Kauges külas“, kuhu oli maskotina kaasa võetud Metsamoor. Moori arvates selline kõõrutamine muidugi kõhtu ei täitnud ega hakkagi täitma, ent imekombel said just need metsalised endale kingituseks Anu Pagari sefiirikorvikesed.

Suurepärase etteastega ilmusid lavale habemega naised nimega Vürtsikad vorstid, kellest ei saanudki aru kui palju nad seda habet enne tuuninud olid. Habe habemeks, kultuurilist värskendust pakkusid ka Miša ja Maša, kelle tants lihtsalt oli selline, mida pidi nägema. Tegelikult oli kostüümipeol veel igasuguseid tegelasi, kellel pilk peatuma jäi.

Näiteks Obama oma armukesega, ilusate suudega tütarlapsed, kes oma välimusega pigem ehmatasid kui meelitasid ja veel igasugused tegelased: lammas ja mingi ISIS-e mees ja harakas ja piraat ja kuri kunin-

ganna ja ninja ja ämblikmees ja veel imeilusaid printsesse ja veel kahvatuid hirmsate nägudega tütarlapsi ja kes neid enam meelde jaksab tuletadagi.

Vägev on aga see, et Tõstamaa vallas on palju ettevõtjaid, kes rahva lõbu ja lusti lahkkel käel toetavad. Kostüümikangelaste ja kõigi karnevalirahva nimel täname kõõrutamise ja keerutamise toetajaid, kelleks olid Servekol OÜ, Tõstamaa vallavalitsus, taastusravikeskus, Sauli Äri, Teeristi pood, Food-Market, bensiinjaamast Heidi, Nurme-Männa talu, Raja talu, Janely koduköök, AnuPagar, Tõhela külaselts, Kastna külaselts, Tõstamaa mõis, rahvamaja kohvik, Organik LOL Pops (uued pulgakommi tootjad), Cotze söögimaja ja Tõstamaa ilusalong.

Näiteringi omad olid ka toredad, olid kostüümides ja tegid mõned mängud.

Kuumust halli novembrise ja loodetavasti valgesse detsembrisse soovib ikka teie näitering!

Liina Käär

Ühe väiketalu lühike ajalugu

1921. aasta jüripäeval (23. aprillil) likvideeriti Tõstamaa parunimõis ja maa jagati üksiktaludeks.

Esimesteks maasaajateks olid Vabadussõjast osavõtnud, lasterikkad mõisatöölised ja sõjas hukkunute perekonnad. Viimaste hulka kuulus ka **Andres Martson** Kastna külast. Kohaliku vallanoukogu otsusel sai A. Martson talu nr. A-30, suurus 29,06 ha. Maamõõtja kupitsate järgi pidi maasaaja piirdesihid ise sisse ajama (piirikivid pandi hiljem).

Senini töötas A. Martson ümbruskonna mõisates ehitustöölisena. Tal oli maja koos kõrvalhoonetega. Ta kasutas Kastna külas Maruga talu maast 1,0 tessatiinu (1,25 ha), sellest põldu 0,5 ts, karjamaad 0,4 ts. Pidas hobust ja lehma. Lehm käis naabritalu Kõrtsi karjas, kelle eest tuli teha 10 suvist tööpäeva. Loomade talvehein tehti mõisaga pooleks. Hobust kasutas postivedajaja (Pärnu-Tõstamaa).

Maasaajale müüs mõis kariloomi ja muud inventari. Talu nr. A-30 piiridesse jäi küün, mille talusaaja ostis. Ostis ka kolm punast tõulehma, hobuse, kahehobusevankri, mõned adrad, kultivaatori, niidumasin, hobureha. Tasus riigilt saadud 15. aasta kestusega inventarilaenu. Asunikud ostsid mõisast tõupulli, moodustasid pulliühisuse (pullisööda varusid liikmed vastavalt lehmade arvule). Pull jäi endisse mõisalauda (sinna jäi ka osa asunikku loomi), pullipidajaks endine mõisa karjamees. Mõisast osteti veel auru-rehepeksugarnituur, tehti remont ja juba samal sügisel läks käiku (moodustati masinatarvitajate ühisus). Viljakoristamine jagati asunike vahel. Vili kuivatati endises mõisa kuivatis, peksti ühiselt.

Martson ehitas juba samal sügisel oma talu maale lauda koos karjaköögiga (tõi selleks

Herbert Martson koduõues 1985. Foto: V. Hang

Kastnast - oma endisest elukohast lahti võetult lauda ja sauna). Karjakööki kasutati ka eluruumina. Järgmisel kevadel tõi ka oma elumaja uude elupaika. Hooned said sindlikatused (sindlid kohalikust saeveskist). Ehitajaiks olid kohalikud alevimehed. Samal kevadel asutas ka viljapuuai (viljapuud ja põõsad tõi Kastnast ära). Raha kasutas jälle era vekslilaenu, mille hiljem tagastas.

1922. asutati ka Tõstamaa piimaühing. Martson oli üks asutajaid (liikmeid saja ringis). Renditi endine mõisa vesiturbiinil töötav meierei, palgati väljaõppinud meier, kes koos kahe naistöötajaga asus piima ümber töötama ekspordivõiks. Ekspordivõi oli sel ajal kallis ja andis piimast korraliku sissetuleku. 1924. asutati kohapeal karjakontrollühing, palgati eriharidusega kontrollassistent.

Herbert Martsoni seitse poega: Toivo, Vello, Heino, Mart, Kalev, Leo, Kaarveel Leo, Mart ja Kalev.

Martsoni talu sai nimeks "Sooselja". 1922. moodustati asundustaludest külad. Sooselja liideti seitsme asundustalu ja kolme renditaluga "Pedaka" külaks.

Sooseljal pandi pearõhk piimakarja pidamisele. Martson ehitas uue lauda (nüüd juba vastava plaani järgi) koos karjaköögi ja heinaküüniga riikliku ehituslaenu, valmis sai see 1926. aastal.

Sooselja kivistele põldudel hakati rajama kultuurkopleid. Vajalikke juhiseid saadi põllumajandusajakirjadest ja Th. Pooli teosest "Niit ja karjamaa". Koplid väetati kaali-fosfaatväetiste ja virtsaga. Põlluks hariti endisi võsakarjamaid, kraavitati, pealtharimise riistana kasutati soome hankmo äket millega ka teravaljad seemendati, sest kannustikud muuga ei võimaldanud. Teravilja alla külvati hei-

naseeme, ristik-timut ja kasutati niitena kolm-neli aastat, siis alles võimalus künda, kändud olid pehkinud.

1929. telliti Sooseljale Tartu Põllumeeste Keskseksist kultuurtehnik. Kes loodis ja mõõtis kogu krundi. Järgmisel aastal valmis maaparandusplaan salakraavitusele (drenaaz savitorudega). Majanduskriisi tõttu tuli minna odavamale – lahtisele kraavitusele.

1934 hakati asundustalusid päriseks müüma. Maapangas lasti müügile "pantlehed". Algul asunikud neid ei kasutanud, kui aga alandati nende hinda üle 50 protsendi, siis küll. Seda võimalust kasutas ka Sooselja peremees ja ostis talu päriseks.

1936 jõuti talus juba luua kaheksa-väljaline külvikord, a 2 ha. Osteti naabritega koos hobureaskülvik ja kartulivõtumasin. Hooajatöölisi käis alevi-

palju. Tänapäeval neist tegutsemas

kust alati, neile tasuti rahas või viljas.

1940. aasta hilissuvel tabas talu tuleõnnetus – hävis karjalaut koos küüni ja heina tagavaraga. Talu kari oli sel ajal juba Eesti Punasekarja Tõuseltsi sugulava. Ehitati uus betoonkivi laut – see valmis kiiresti ja juba detsembrikuu lõpuks – said 8 lehma ning noorloomad sisse. Tõukarja pidajale võimaldati soodushinnaga valgurikast jõusööta osta, juurvilja, kartulit oli küllalt omast käest.

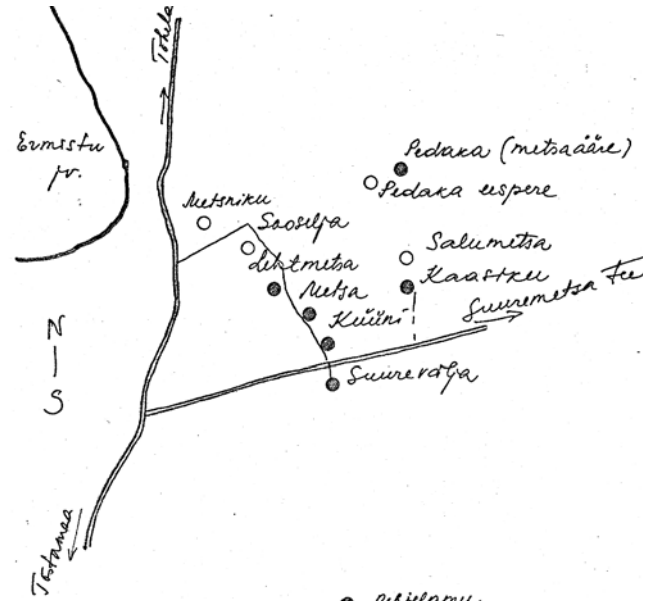
Sõjaaeg oli talus raske. 1949. kevadel tuli astuda kolhoosi kogu maa ja inventariga. See oli ka lõpp talupidamisele. Taluperemes suri omas kodus 1951. Tema järeltulijad elavad praegu samades taluhoonetes ja peavad isiklikke koduloomi, nüüd juba seadusega lubatud piires.

H. Martson /allkiri/
Tõstamaa, 25. märtsil 1987

Herbert Martson (1910 – 1998) on Andres Martsoni (1880 – 1951) poeg. Juba noore poisina oli Herbert oma isal abiks tulevase talu maadele sihtide sisseraiumisel. Ja sellest ajast peale pani ta kogu oma elu Sooselja talu – mida kinnitab tema enda kirjatöö. Tänapäeval jätkab Sooseljal – ikka tõusvas jões – kolmas põlv Leo Martson (sünd 1941) jõudumööda, neljas põlv Madis Martson (sünd 1970) ja viies põlv Eimar Martson (sünd 1994) ja Allar Martson (sünd 1997). Tänapäeval on talus põhiline teravilja ja rapsikasvatuse (kasutuses 400 ha maad, tänavu teravilja ja rapsi all 283 ha). Sügiseks valminud uue kuivati esimene töö oli selle aasta saak!

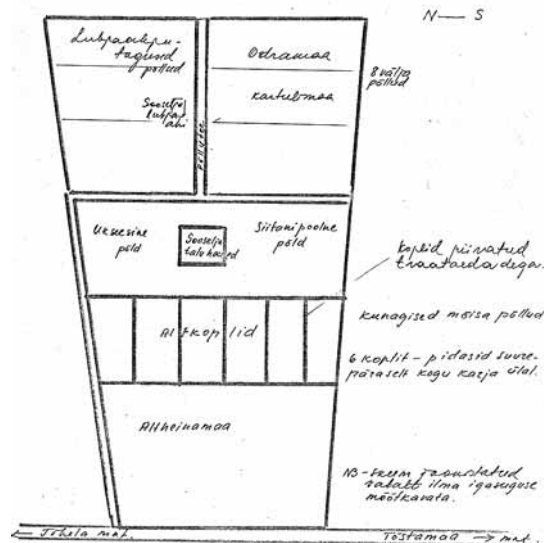
Herbert Martson on meenutanud, et esialgu olid asundustalu võtmisega kõhkledes (äkki oleks majale pidanud rattad alla panema). Isa oli Audru parunilt nõu küsinud, kes kiitnud talu võtmise heaks ja öelnud, et lääne poolt ei tule teile enam kunagi mõisaid, need võivad aga tulla ida poolt ja hoopis teistsugused.

Herbert Martsoni töökus ja põllumehetarkus lubasid tal lisaks pingsale talutööle teha palju muudki. Suure pere isana (8 last) jõudis ta 1939 olla ülemaailmse põllumajandusloenduse läbiviija (Murru kõrtsist Nõmme mäeni, kokku 139 talu). Kokkuvõtte tulnud teha neljas eksemplaris. Rahvaloendusi on ta teinud kolmel korral. Isa haigus tõi Herberti Pärnust gümnaasiumist koju (muidu tulnuks talu müüa). Kõitnud raamatuid, oma kodus kogus kõik vajalik põllukirjandusest olemas. Põllumajandusminister Th. Pool autasustanud teda kirjanduse kinkimisega. Jõudis tegutseda laulukoorides, pasunakooris, laulupidudel. Kiidab Tõstamaa kultuurielu tõusu eriti koolijuhataja Johannes Undi ajal. Jõudis korras hoida punase karja tõuraamatud. Käis lõhketööde kursustel (kive oli rängalt

Endise Pedaka kula talude asendiskeem.

SOOSELJA (MARTSONI) TALU MAADE SKHEEM

Herbert Martsoni aegse Sooselja talu maad.

palju). Pidas mesilasi 1941. aastast. Teinud väetiskatseid, lina- kasvatuskatseid, katselappide saigid vajasis kaalumist, andmed päevikuisse kandmist jpm. Oli ajaloo-sündmuste hea tundja, kirjeldas oma kodulähedase mõisa "peksukivi". Juhtis tähelepanu Tõstamaa koolihariduse andmise alguse täpsustamisele – mida ka tehti. Meenutan tänutundes tema suurepäraseid teadmisi nii Pedaka, Ermistu jt. ümbruskonna külade talu-

hoonete kaardistamisega. Minu palvel kirjutas ta Eesti Rahva Muuseumile mitu sisukat kaastööd. Olin nende tööde masinal ümberkirjutaja ja muuseumile üleandja. Üks neist (veidi lühendatult) "Ühe väiketalu lühike ajalugu" ERMle 1987 (ERM, KV 660) on siin lahkeks lugemiseks. Küsimusele – millal ta kirjatööd tegi, oli vastus lühike – siis kui päike metsa taha vajus.

Vaike Hang

Teatrilaval elati kuratlikku igapäevaelu

31. oktoobri õhtul krabisid rahvamaja saalis paberitesse pakitud lilled ja assortiikarbid: Tõstamaa näitetrupi uut lavastust vaatama kogunenutel olid kiidukõned juba valmis.

Pärast eelmise hooaja menukat "Mõrumandlikokteili" (autor V. Rähn) ei olnud põhjust vähemat oodatagi. Ainult veel viimaseid ettevalmistusi tegev lavastaja Külli ei paistnud selles osas saalisviibijatega nõustuvat.

Võimalik, et lavastajale lisas ärevust teadmine, et etendami- seks oli valitud tuntud kirjaniku Andrus Kivirähki näidend "Atentaat". 1997. aastal Eesti Draamateatris esietendunud tragikomöödia jutustab elust ühes harilikus kõrtsis. Tekst on mitmekihiline, sisaldades nii kriminaallugu, millele viidatakse juba pealkirjas, kui ka nii tuttavat vastuolu lihtinimeste ja rikaste vahel (kõrtsikundad vs "Luige" klientuur). Loomulikult ei puudu Kivirähkile omased tegelased - jumal ja kurat -, ega ka õrn noorusarmastus. Selles keerises läheb elu oma rada, ent kes seda tegelikult juhib: kas inimene ise või hoopis saatus?

Just seetõttu, et Kivirähki loomingus põimub rahvalik ja üldinimlik sisu riukaliku naljaga, ei ole tema näidendeid lihtne esitada. Kui jääda lootma, et professionaalse kirjaniku tekst end ise mängib, võib sellest kasina esituse korral kergesti külajant saada. Rõõm on tõdeda, et Tõstamaa näitetrupil selle probleemiga rinda pista ei tulnud. Kivirähki stiil oli äratuntav ning näis, et kui kurat keset ööd Ennu (kõrtsiperemees) või Tiitu (perenaine) kodukööki ilmuks, korgiksind nad enesestmõistetava liigutusega külalisele alla lahti ja istuks ka ise tema seltsi. Niivõrd loomulikuna mõjus episood laval.

Loomulikkust lisas ka hea rollijaotus. Teades osatäitjaid eraelus, ei kujutaks neist keda-

gi ette samas näidendis mõnda muud osa mängimas. Karakterrollide puhul on ju alati oht üle pakkuda ja tulemus laadapalaganiks muuta. Trupiliikmed olid aga sobivad võtted hästi ära tabanud: Lonni (Moonika) anuva tooniga kõnedefekt, Aadama (Teele) entusiastlikud filmitutvustused, salaorganisatsiooni liikme Schmithi (Agnes) karjuvalt järsk kõneviis. Ning naisnäitleja (Eha) sobitamine kuradi rolli lisas saatuslikku salapära. Eriti tore oli laval näha uusi noori nägusid, kelle mäng vanadele olijatele sugugi alla ei jäänud. Kõigil näitlejail tuleb aga alati arvestada sellega, et kogu nende ümbrus mängib laval olles kaasa. Enese arusaadavaks tegemise kallal oli küll vaeva nähtud, aga siiski juhtus, et rolli sisseelamisel hea ettevalmistus unus ning mõni mono-

loog kadus saalikõminasse. Tuli ka ette, et muusikamasin valel ajal oma laulu valla lasi, positiivset üldmuljet sellised vead aga ei rikkunud.

Peale näitlemise on tasemel etenduse juures oluline ka lavakujundus. Seekordne soliidne ja läbimõeldud kujundus toetas igati laval liikumist. Näitlejal, kes parasjagu ei kõnelenud, oli võimalik endale ümbritsevast ruumist tegevust leida. Näiteks sai kõrtsi perenaine kas või lõputult lapiga lauda pühkida või kohvitasse koristada. Ka muus osas oli märgata põnevaid nüansse: punase värvi eesmärgipärane kasutamine kuradi riietuses, kuujumalat kummardava Lonni taskust paistev "Tutu Kuul"... Eraldi väärib esiletõstmist see, et etenduses lauldi ja koguni tantsiti. Laul oli professionaalne ja kui tants tunduski

kohati veidi kange, siis eks kellegi teisena suure rahvahulga ees valssi keerutada ongi vaat et kõige raskem asi maailmas!

Publiku hulk oli tõesti märkimisväärne - ligi 180 inimest. On südantsoojendav, et tõstamaalased oskavad oma inimeste pingutusi hinnata. Kui kohalikul on ehk veidi raske etenduse suhtes objektiivne olla, siis kindlust lisab see, et ka külla sattunud võõrad avaldasid imestust nii väikese paiga heal tasemel teatrisündmuse üle. Seega julgustan truppi külalissetenduste andmiseks võimalusi otsima ning oma mängukavasse ka edaspidi elukutseliste näitekirjanike loomingut valima. Muide: kas lõpuks ka atentaadini jõuti? Kes näinud, see teab. Kes mitte, nõudku kordusetendust!

Liisa Randmaa

ARVUTIGA ESINEB PROBLEEME,
VAJAB REMONTI-HOOLDUST VÕI
ON AEGLANE?

Vajate arvutialast nõu?
Helistage 5817 9073 (Ingmar) ja
leiame Teie murele lahenduse.

 VOTEX HOUSE

Kolmapäeval 09.12 9.00-14.00 Tõstamaal
SUUR PUUVILLASE VOODIPESU
SOODUSMÜÜK!

Tekikott 150x210 al 9,30 €
Voodilina 150x220 al 5,50 €
Padjapüür 50x60 al 1,50 €

Suur valik kummiga
voodilinu!

Tekk al 7,00 €
Padi al 4,20 €

Jõuluüllatus!

Ostes vähemalt 35 € eest, kingituseks TASUTA tekk!

www.votex.ee

13. detsembril kell 11-14
Tõstamaa rahvamajas

Laudade broneerimine
Helista või saada kiri Laurale
56450393
llaura.joe@hotmail.com

Toimuvad etteasted

Teid ootab Tõstamaa Noortevolikogu

Teisipäeval, 22. detsembril
kell 9.00 -11.00

Tõstamaa rahvamajas

DOONORIPÄEV,
kaasa võtta isikut tõendav dokument.

Igale doonorile väike
toidupakk!

Tule doonoriks -
sina saad aidata!

Pärnu Veretalitus

Laupäeval,
19. detsembril
kell 21 - 03
Tõstamaa
rahvamajas

Jõulupidu

koos ansambliga
TUULELÕÕTSUTAJAD

Kell 22 esineb
showprogrammiga
tantsutrupp CELAVY.

*Oodata on
üllatusi!*

Pilet eelmüügist 7 eurot, samal õhtul kohapeal 10 eurot
Piletite eelmüük Tõstamaa raamatukogus
08. - 18.12.2015

Novembrikuu juubilarid

HELMİ LAINE 100
LEIDA MEREL0 91
VOLDEMAR LANGUS 87
ELSA TIİK 86
MAIMO-RONNE NIINE 85
JAAN ILVES 81
ELLEN PIRSI 81
HELVI LIIVER 81
MIRJAM JAANSOO 79
HILLAR-AULI KINGO 79
AINO PÄRNA 74
JAAK LUMERA 74
VIKTOR JAANSOO 73
MART MARTSON 73
HEINO KAJA 72
SALME LEAS 71
OLGA DMITRIJEVA 65
MIHKEL SUTT 65
OLEV MERVELT 65

KUHU MINNA

Eakateklubi kutsub kõiki huvilisi
teisipäeval, 8. detsembril kell 12 rahvamajja.
Juriidilistel teemadel annab nõu Anu Peterson.

Tantsime end JUUDE AASTASSE Tõstamaa rahvamajas
uusaasta õöl algusega 00.15
Peo meeleolu loob ansambel HARK. Pääse kõigile 5.-

KRISTUSE LIHASSESÜNDIMISE PÜHA teenistused Tõstamaa vallas

preester Agaton Paalbergi juhtimisel

24. detsembril 2015

Pootsi hooldekodu kell 10

Kastna külakeskus kell 12

Tõhela rahvamaja kell 14

Seli-Tõstamaa Püha Vassilius Suure
kirik kell 16

Pootsi-Kõpu Püha Kolmainu kirik kell 18

Täpsem info tel 53841350 preester Agaton Paalberg

LIDIA PEENOJA

12.01.1931 – 07.11.2015

HELGA RANDMAA

18.09.1933 – 14.11.2015

MÄLESTAME

*Saab igaüks meist kingituseks aja,
ta kestust keegi meist ei tea.
On kuskil ülim otsustaja-
ta märguandel lõpetama pead.*

Mälestame

HELGA RANDMAAD

Siiras kaastunne lähedastele

Eakate klubi

Mälestame

*Soe sügistuul võttis sul käest,
viis sinna, kust tagasi ei tulda....*

Kallist **Helga Randmaad**

mälestab VOKIRATAS
ja avaldab südamlikku kaastunnet
lähedastele.